

GARSO G MOKYMAS

Informacija tėvams

Garsų tarimo mokymas vyksta tam tikru nuoseklumu. Iš pradžių vaikas mokomas taisyklingai ištarti atskirą garsą, vėliau garsas įtvirtinamas skiemenyse, žodžiuose ir sakiniuose. Paskutinis etapas – įtvirtinti garsą kasdienėje kalboje ir išmokyti jį atskirti nuo panašiai skambančių garsų. Svarbu lavinti ir foneminę vaiko klausą, t. y. gebėjimą išgirsti nurodytą garsą skiemenyse, žodžiuose ir sakiniuose.

Garso G tarimas

Tariant kietąjį priebalsį g, lūpos pasyvios, burna truputį pravira, liežuvis stataus kalnelio formos. Užpakalinė liežuvio nugarėlės dalis prispaudžiama prie minkštojo gomurio priešakinio pakraščio ir susidaro uždaruma, kurią išsprogdina oras atėjęs iš plaučių. Virpa balso stygos. Tariant minkštąjį priebalsį g', liežuvio nugarėlės vidurinė dalis prisispaudžia prie kietojo gomurio ir sudaro su juo uždarumą. Liežuvio galiukas pasistumia į priekį ir liečia apatinius dantis.

Parengiamieji pratimai

1. Iškišamas ilgas liežuvis ir įtraukiamas giliai į burnos ertmę.
2. Liežuvio galiuką įrėmus į dantis, jo šaknis pakeliama prie kietojo gomurio.
3. Kvėpuojama pro nosį, plačiai išsižiojus (tuo metu liežuvio nugarėlė būna kaip tik garsų k, g vietoje).
4. Tariant skiemenis **da da da** zonu ar pirštu liežuvis stumiamas tolyn, prie minkštojo gomurio. Iš pradžių pasigirsta dia dia dia, dar toliau stumiant – **gia gia gia** ir pagaliau – **ga ga ga**.

Garso G įtvirtinimas skiemenyse

Kai vaikas išmoksta taisyklingai ištarti garsą k, pereiname prie jo mokymo skiemenyse.

➤ ga go gu gū	➤ ge gè gi gy
➤ gai gau guo gui	➤ gia giogiu giū
➤ aga ogo ugu ūgū	➤ gei gie gio gi
➤ go guo gu gū	➤ ege ègè igi ygy
➤ guo gu gai gau	➤ gie gei gio giu

Garso G įtvirtinimas žodžiuose

Jei vaikas lengvai ištaria garsą k skiemenyse, pereikite prie žodžių mokymosi. Pabrėžkite tariamą garsą g, stebėkite liežuvio padėtį. Paaiškinkite nežinomų žodžių reikšmes.

Ga-	Gavo, galas, gano, gatvė, garas, garsas, garbana, gana, gabus, garažas, galiūnas, garuoja, galybė, galūnė, galva, gamta, garnys, garvežys, gardus, garbė, vaga, saga, liga, Palanga, blogas, miega, nuogas, stogas, ragana, pasaga, pyragas, vargas, lakštingala...
Go-	Gobia, gongas, gobšus, gomurys, ligonis, vagoja, miegojo, begonija, bangos, smilgos, atostogos...

Gu-, gū-	Guli, gurgia, guma, gulėjo, guvus, guliašas, žmogus, brangus, Sigutė, rogutės, gurgučiai, spirgučiai, lygus, eigulys, agurkas, gūsis, gūžta...
Gai-	Gaila, gailestis, gainioja, gaisras, gaišta, gaivus, gaivina, ilgai, blogai, langai, ragai, mergaitė, pinigai, , laimingai...
Gau-	Gauna, gaubia, gausmas, gaurai, gausus, gaublys, ragauti, uogauti...
Guo-	Guolis, guosti, aguona, snieguotas, languotas, speiguota, spanguolė, Danguolė, snieguolė.

Minkštojo K' įtvirtinimas žodžiuose

Ge-	Geria, gena, geras, gedo, gesti, gervė, gelda, gelbėjo, geltonas, genda, gerti, gegužė, genys, gerai, geležis, gegutė, geluonis, genėjo, gepardas, Gediminas, mergelė, uogelė, sagelė, knygelė, bangelė, miegelis, daigelis, sugedo...
Gė-	Gėrė, gėlė, gėda, gėdina, gėlėtas, mezgėja, blizgėjo, mirgėjo, ilgėjosi, sagė, blizgė, snaigė, slaugė, vynuogė, žemuogė, gervuogė, sraigė, dengė, dilgėlė, degėsi...
Gi-	Gina, gilės, gimė, girnos, ginti, gintaras, gilus, giria, gira, giminė, Regina, jurginas, dalgis, Algis, Sargis, Jurgis, mežginys...
Gy-	Gyrė, gysla, gyvas, gyja, gyvatė, gyvena, gyvybė, gyvenimas, gyvūnas, sniegynai, sargyba, valgykla, slaugyti, valgyti, rugys...
Gia-	Staugia, smaugia, urzgia, burzgia, rugiagėlė, rugiapjūtė...
Gio-, giu-	Segioja, bėgioja, Sargiukas, nagiukai...
Gei-, gie-	Gieda, giesmelė, elgiesi, valgei...
Giau-, giuo-	Smagiausiai, ilgiausiai, daugiausiai...

Garso G tarimas priebalsių samplaikose

- Gla glo glu gū glai glau
- Gra gro gru grū grai grau

Glamžo, glosto, glaustosi, gluosnis, grčžtas, gražina, granata, groja, grožis, grobis, grupė, grumstas, grumtynės, grūmoja, grūsti, graužė, graužikas...

Garso G įtvirtinimas sakiniuose

Gandras gauda varles.
Gytis valgo guliašą.
Gaisrinė važiuoja gesinti gaisro.
Gabija migdo lėlę.
Sigutė valo langus.
Gabrielė valgo uogas.
Mindaugas gauda žuvis.
Virgutė groja gitara.
Agota guli.
Augustas gatvėje valo sniegą.

Gražina mezga.
Jurgis galanda dalgį.
Gelsta rugių varpos.
Gavau dovanų gintarinę sagę.
Sigitas valgė žemuogių uogienę.
Sugedo algio mašina.
Jurgiukui įgėlė bitė.
Žiogelis griežia tarp gėlių.
Rugiuose mėlynuoja rugiagėlės.
Gervė lesa gervuoges.

Patarlės

Iš guolio nekepsi raguolio.

Darbas žmogaus negadina.

Sava duona už svetimą pyragą gardesnė.

Genys margas, žmogaus gyvenimas – dar margesnis.

Gerai išvirsi, gerai ir valgysi.

Gera prekė pati save giria.geriau žvirblis rankoje, negu briedis girioje.

Greitakalbė

Gervė pagyrūnė gyrėsi gerą girą gėrusi.

Parengta pagal:

Andrijanova A., Vilkienė S. Garsų tarimas. Kaunas (1990)